
POZICIJA

DĖL REGIONINĖS JAUNIMO POLITIKOS PLĖTROS

I. ĮVADAS

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT), didžiausia nevyriausybinių jaunimo organizacija Lietuvoje, vienija regionines jaunimo organizacijų tarybas ir nacionalines jaunimo organizacijas, turinčias skyrius ar padalinius įvairiose savivaldybėse. Regionines jaunimo organizacijų tarybas, kurių tikslas vienyti Lietuvos Respublikos teritorijos administraciniame vienetuose veikiančias jaunimo organizacijas ir joms atstovauti, įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvos Respublikos įstatymuose, tarptautinėse sutartyse ir kituose teisės aktuose nustatytais sąlygomis bei Jaunimo politikos pagrindų įstatymo (JPPĮ) numatytoje srityje, yra vienas iš pagrindinių įrankių įgyvendinant regioninę jaunimo politiką, kurio veiklos kokybė turi įtakos nacionalinės jaunimo politikos įgyvendinimui ir rezultatyvumui bei lemia geresnių sąlygų jaunimui ir jaunimo organizacijoms sudarymą.

Regioninė jaunimo politika Lietuvos Baltojoje knygoje apibrėžiama kaip miestų, miestelių bei kaimo jaunimo politikos situacija. Pagal JPPĮ jaunimo politiką savivaldybėse kuria ir įgyvendina savivaldybės institucijos, kuriose jaunimo politikos įgyvendinimo ir kūrimo įrankiais laikomos: **regioninės jaunimo organizacijų tarybos (RJOT), jaunimo reikalų koordinatoriai (JRK) bei savivaldybių jaunimo reikalų tarybos (SJRT).**

II. REGIONINĘ JAUNIMO POLITIKĄ ĮGYVENDINANČIOS INSTITUCIJOS IR JŲ VAIDMUO

Nagrinėjant galimybę spręsti jaunimo organizacijų ir jaunimo konkrečioje savivaldybėje problemas, galima išskirti du aspektus:

- jaunimo politikos institucinė sąranga savivaldybėje;
- efektyvi jaunimo organizacijų, jaunimo problemų, galimų sprendimų būdų identifikavimo ir atstovavimo sistema.

Nors šiandieninė regioninė jaunimo politika yra pažangi (įstatymiškai įtvirtintos jaunimo reikalų tarybos, veikia jaunimo reikalų koordinatoriai, beveik visose savivaldybėse esama finansinių įrankių jaunimo organizacijų iniciatyvoms skatinti), tačiau, nepaisant sukurtos jaunimo politikos sistemos, ji turi trūkumų:

- jaunų žmonių, dalyvaujančių jaunimo organizacijų, neformalių grupių veikloje ar kitaip įsitraukiančių į jaunimo veiklas, skaičius yra santykinai mažas; su jaunimu dirbančios sistemos (švietimas, sportas, kultūra) yra per daug formalizuotos ir nukreiptos į aukštų rezultatų siekimą, o ne į galimybių dalyvauti jauniems žmonėms sudarymą;
- integruota jaunimo politika, įtraukianti švietimo, kultūros, sporto ir kitus sektorius, savivaldybėse yra mažai arba visiškai neįgyvendinama.

II.I REGIONINĖ JAUNIMO ORGANIZACIJŲ TARYBA IR SAVIVALDYBĖS JAUNIMO REIKALŲ TARYBA

Pagrindiniai jaunimo organizacijų ir jaunimo problemų identifikavimo ir atstovavimo sistemos veikėjai, plėtojant regioninę jaunimo politiką bei pritaikant jos institucinę sąrangą konkrečios savivaldybės jaunimo organizacijų ir jaunimo problemų sprendimui, yra **regioninės jaunimo organizacijų tarybos (RJOT)**. Nuo jų gebėjimo būti konstruktyviu savivaldybės partneriu, galinčiu ne tik įvardyti esamas problemas, bet ir nuosekliai, sistemiškai joms atstovauti, priklauso ne tik faktinių problemų sprendimas, bet ir pačios institucinės sąrangos efektyvus veikimas. Regioninių jaunimo organizacijų tikslai turi būti adekvatūs vietos situacijai bei nacionalinės jaunimo politikos keliamiems tikslams.

RJOT, siekdamas integruotos jaunimo politikos įtvirtinimo savivaldybėse ir norėdamas, kad jaunimo politikos naudą pajustų ne tik aktyvūs jos veikėjai, bet kiekvienas jaunuolis, turėtų:

- toliau skatinti jaunimo iniciatyvas ir jaunimo organizacijų plėtrą;
- skirti daugiau dėmesio darbui su organizacijomis narėmis, skatinti jų tarpusavio bendradarbiavimą;
- investuoti į žmogiškųjų išteklių pritraukimą ir išlaikymą;
- siekti glaudaus bendradarbiavimo su vietos savivaldos institucijomis (švietimo, sporto, kultūros ir kt.);
- užtikrinti nuolatinę savivaldybės jaunimo reikalų tarybos darbą bei deleguotų narių atskaitomybę.

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba (SJRT) – institucija, kuri sudaro galimybes jauniems žmonėms lygiateisiais pagrindais spręsti jaunimui aktualius klausimus kartu su savivaldybės atstovais. SJRT turi tapti vienu iš pagrindinių įrankių formuojant regioninę jaunimo politiką, kur jaunimo atstovai efektyviai ir konstruktyviai dalyvautų priimant jaunimui aktualius sprendimus. Pagrindinės SJRT funkcijos turėtų būti:

- rekomendacijų savivaldybei rengimas (dėl įvairių strategijų, programų įgyvendinimo, jaunimo klausimų nagrinėjimo, jaunimo reikalų koordinatorių pareiginių nuostatų);
- programų ir strategijų, susijusių su jaunimu, jaunimo organizacijomis, rengimas bei įgyvendinimo priežiūra;
- jaunimo organizacijų veiklos finansavimo konkursų nuostatų rengimas ir įgyvendinimo priežiūra;
- jaunimo situacijos savivaldybėje tyrimai, analizės ir rekomendacijų rengimas;
- bendravimo iniciavimas ir palaikymas su vietos veiklos grupėmis bei kaimo bendruomenėmis.

II.II JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIUS

Jaunimo reikalų koordinatoriaus (JRK) pareigybė reikalinga savivaldybės jaunimo politikai formuoti ir įgyvendinti: rengti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politikos programas ir priemones,

analizuoti jaunimo ir jaunimo organizacijų būklę savivaldybės teritorijoje, koordinuoti savivaldybės institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, vykdyti kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis. Jaunimo reikalų departamento turimais duomenimis daugelis (apie 85 proc.) savivaldybių JRK, be jaunimo teisių apsaugos, atlieka ir kitas su jaunimo politika tiesiogiai nesusijusias funkcijas. Tai rodo, kad dalyje savivaldybių neefektyviai įgyvendinama jaunimo politika, nes ne pagal paskirtį naudojamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos. Kadangi kiekvienoje savivaldybėje nėra nustatyti aiškūs siekiami rezultatai ir kriterijai, labai sunku spręsti apie JRK darbo efektyvumą ir įgyvendinamos jaunimo politikos rezultatus.

JRK įgyvendindami valstybės deleguotą funkciją turi:

- daugiau dėmesio skirti jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms;
- skatinti jaunimo organizacijų bendradarbiavimą;
- siekti palankaus požiūrio į jaunimo veiklą savivaldybėje.

III. REGIONINIŲ JAUNIMO ORGANIZACIJŲ TARYBŲ FINANSAVIMAS

Savivaldybėse daugiausiai dėmesio skiriama organizacijų atstovų ir jaunimo lyderių informavimui apie įvairių fondų skelbiamus projektų finansavimo konkursus bei skatinama juose dalyvauti. Savivaldybių biudžetuose numatytos sumos jaunimo projektų ir/ar iniciatyvų finansavimui dažniausiai yra neadekvačios vietinių jaunimo organizacijų poreikiams, dažnai jaunimo organizacijų projektus savivaldybė remia tik iš dalies (papildomas finansavimas) ir kompensuojamos tik veiklos išlaidos. Patalpų išlaikymui, darbo vietų kūrimui lėšos nėra skiriamos arba jų skiriama labai mažai. Institucinio finansavimo tikslas – finansuoti RJOT institucinį stiprinimą ir administracinių išlaidų padengimą. Jaunimo iniciatyva arba projektas pagal esamą finansavimo schemą negali trukti ilgiau nei metus, todėl jaunimo organizacijos nėra garantuotos dėl savo veiklos tęstinumo, joms nėra suteikiamos garantijos dėl vykdomos veiklos tolesnio įgyvendinimo. Finansuojant jaunimui skirtus projektus, įgyvendinamos pavienės iniciatyvos, kurios dažniausiai paliečia nedidelį jaunų asmenų skaičių bei yra orientuotos į konkrečios problemos sprendimą, vykdoma veikla turi užtikrinti greitą poveikį, kadangi tokios veiklos tęstinumas nebūtinai užtikrinamas. Savivaldybėse skelbiamuose konkursuose, skirtuose atskiroms savivaldybės

kuruojamoms sritims remti (tarptautinio bendradarbiavimo, kultūros, prevencijos, pilietinio ugdymo, verslumo ir kt. projektų), RJOT dažniausiai konkuruoja su kitomis toje teritorijoje veikiančiomis organizacijomis.

RJOT atstovai, dalyvaudami savivaldybės patariamųjų institucijų (savivaldybės jaunimo reikalų tarybos, kitų visuomeninių komisijų, patvirtintų savivaldybės tarybos) darbe, turėtų:

- prisidėti prie finansavimo konkursų nuostatų rengimo ir prioritetų nustatymo;
- siekti sumažinti konkurenciją jaunimo politikos įgyvendinimui skirtose programose, siekdami atskiro institucinio finansavimo, kuris visiškai atitiktų RJOT veiklos specifiką.

IV. LIJOT REGIONINĖS JAUNIMO POLITIKOS TIKSLAI IR SRITYS

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT), siekdama užtikrinti regioninės jaunimo politikos pažangą, nuosekliai, kompleksiškai ir produktyviai dirbant su RJOT, vietinės valdžios bei valstybės struktūromis, bei siekdama sudaryti jaunimo veiklai palankias sąlygas, turi stiprinti RJOT ir jų vaidmenį sprendžiant regionuose gyvenančiam jaunimui aktualius klausimus.

LiJOT, siekdama šio tikslo, turi:

- stiprinti jau esamas RJOT, skatinti efektyvią jų veiklą, orientuotą į rezultatus;
- skatinti aktyvų jaunimo dalyvavimą vietiniu lygmeniu bei įsitraukimą į jaunimo organizacijų veiklą;
- formuoti pozityvų atsakingo jauno žmogaus įvaizdį savivaldos ir valstybinėse institucijose bei visuomenėje;
- kelti RJOT vadovų, valdybos narių, savanorių kompetencijas;
- skatinti naujų RJOT kūrimąsi, taip užtikrinant nuoseklios regioninės jaunimo politikos įgyvendinimą;
- siekti, kad valstybės dėmesys ir parama RJOT veiklai didėtų.
- siekti regioninės jaunimo politikos plėtros ir vystymo, užtikrinant nacionalinių programų finansavimą RJOT, ne mažesnę kaip pusę sumos, skiriamos nacionalinių jaunimo organizacijų institucinei paramai.

LiJOT, skirdama didesnę dėmesį regioninei jaunimo politikai ir jos įgyvendinimui, padės užtikrinti RJOT veiklos kokybę, nes tai turi įtakos nacionalinių jaunimo politikos programų sėkmei ir lemia geresnių sąlygų jaunimui ir jaunimo organizacijoms sudarymą. Visa tai kuria pokytį jaunimo aplinkoje, kurioje jauni žmonės gyvena, mokosi, dirba, veikia ir leidžia laisvalaikį.

Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos
Prezidentas

Šarūnas Frolenko